

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ ที่มีฐานชั้นปีต่างกัน และศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี การศึกษา 2527 จำนวน 1,151 คน แยกเป็นนิสิตปี 1 จำนวน 291 คน นิสิตปี 2 จำนวน 221 คน นิสิตปี 3 จำนวน 303 คน และนิสิตปี 4 จำนวน 336 คน

การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน คือแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสำรวจสภาพบรรยากาศในการเรียนการสอน และแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพครู ตัวแปรอิสระมี 6 ด้าน รวม 21 ตัวแปร ตัวแปรตามคือ ทัศนคติต่อวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน การเปรียบเทียบภายหลังใช้การทดสอบของเซฟเฟ่ และวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ข้อค้นพบ

1. นิสิตชั้นปีที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกัน กล่าวคือนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะครุศาสตร์ คือบรรยากาศการเรียนการสอน โปรมแกรมที่จบ ม.ศ.5/ม.6 อันับการเลือกคณะครุศาสตร์ ประเภทผู้ปฏิบัติการ สาขาวิชาที่ศึกษา ประเภทโรงเรียน แทมเฉลี่ยสะสม อาชีพบิดา และภูมิลำเนา ซึ่งกลุ่มตัวแปรที่สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพครูได้ร้อยละ 10.28

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่านิสิตที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ต่างกันมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างกัน กล่าวคือนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน และผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานว่า นิสิตชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูต่างกัน กล่าวคือนิสิตชั้นปีที่สูงกวามีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชั้นปีที่ต่ำกว่า ทั้งนี้ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานเป็นบางส่วน นั่นคือนิสิตชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 3 นิสิตชั้นปีที่ 1 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูแตกต่างจากนิสิตชั้นปีที่ 4 และนิสิตชั้นปีที่ 2 มีทัศนคติดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 3 มีทัศนคติดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 4 มีทัศนคติดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 แต่ผลการวิจัยขัดแย้งกับสมมุติฐานเป็นบางส่วน นั่นคือนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน

การที่นิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 นั้นอาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก นิสิตชั้นปีที่ 1 เรียนหมวดวิชาครู รายวิชาบังคับเพียงวิชาเดียว คือ ปรุมนิเทศ การศึกษา วิชาที่เรียนส่วนใหญ่คือ รายวิชาในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเอก ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 เรียนรายวิชาในหมวดวิชาชีพครูมากกว่า ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของอัลพอร์ต (Allport, 1953 : 418) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนมีส่วนช่วยในการสร้างทัศนคติใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของบริม (Brim, 1966 : 441-443) ที่ว่า นักศึกษาที่เรียนจบหลักสูตรแล้วมีทัศนคติดีกว่านักศึกษาที่เพิ่งเข้าเรียน

การที่นิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกันนั้นอาจมีสาเหตุ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ด้านคือ

1. หลักสูตรหมวดวิชาครู

จากหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร 2525 : 49) วัตถุประสงค์ข้อ 1.4 กล่าวว่าเพื่อให้บัณฑิตเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและทัศนคติเหมาะสมกับการเป็นครู รายวิชาที่คาดว่าจะส่งเสริมให้ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูในส่วนใหญ่จะอยู่ในชั้นปีที่ 2

เช่น รายวิชาบังคับที่นิสิตทุกสาขาวิชาจะต้องเรียนคือ จิตวิทยาพื้นฐานการศึกษาและจิตวิทยา สำหรับครู ดังนั้นจึงอาจทำให้การเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครูเกิดขึ้นได้ ในชั้นปีที่ 2 เป็นส่วนมาก จึงเป็นสาเหตุให้ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตครูศาสตร์ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ไม่แตกต่างกัน (รายละเอียดรายวิชาบังคับหมวดวิชาชีพ ดังตารางในภาคผนวก)

2. การฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ

นิสิตชั้นปีที่ 4 จะต้องออกฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ซึ่งการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรงอย่างเต็มเวลาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพในสาขาวิชาเอก ที่ตนได้เลือกศึกษา นำทฤษฎีและหลักวิชาการที่ได้ศึกษาไปทดลองใช้ในสภาพความเป็นจริง มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกับบุคลากรระดับต่าง ๆ ในอาชีพ ได้มีโอกาสเสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะครูศาสตร์ และสถาบันฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครูศาสตร์ 2529 :1) และจากงานวิจัยของไวท์ (White, 1980 : 4509) พบว่าภายหลังที่นักศึกษาครูฝึกสอนแล้ว จะมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูเพิ่มขึ้นในทางบวก แต่จากการวิจัยนี้พบว่านิสิตชั้นปีที่ 2 มีทัศนคติไม่แตกต่างกับนิสิตชั้นปีที่ 3 และ 4 อาจเนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการคือ

2.1 อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ ในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะ เป็นผู้หนึ่งที่มีบทบาทสำคัญมากในการนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ซึ่งการนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ นั้นก็คือ การให้ความรู้แก่นิสิตเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ตลอดจนการแนะนำแก่นิสิตฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ให้สามารถปรับปรุงการสอนของตนได้ยิ่งขึ้น แต่ทัศนคติที่ออกฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ บางคนอาจมีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีกับอาจารย์นิเทศก์ เช่น มีความกลัว ไม่กล้าซักถามปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากอาจารย์นิเทศก์เป็นคนที่ไม่เป็นกันเอง อาจารย์นิเทศก์ขาดสมรรถภาพ ซึ่งจากผลการวิจัยของ วิวัฒน์ พงษ์จักร (2528 : จ) พบว่าตัวประกอบของสมรรถภาพของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายคณะตามการรับรู้ของนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพมี 6 ตัวประกอบ คือ บุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ทักษะในด้านการเรียนการสอน ทัศนคติต่อการนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและความรู้ในเนื้อหาวิชา ทักษะในการนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ และทัศนคติต่อวิชาชีพครู ซึ่งถ้าอาจารย์นิเทศก์ขาดสมรรถภาพด้านใดด้านหนึ่งแล้ว อาจทำให้ทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์นิเทศก์ และอาจเป็นสาเหตุให้ทัศนคติที่ออกฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ บางคนมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูลดลงได้

2.2 ทักษะ นิสิตประสบปัญหาเกี่ยวกับการ เรียนการสอน ซึ่ง พัชรินทร์ ลาวัลย์กุล (2520 : 94) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านิสิตมีปัญหาเกี่ยวกับการ เรียนการสอน คือนิสิตประสบปัญหาในการตั้งวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับกิจกรรม และสภาพของนักเรียน วราภรณ์ ปะทะยศ (2522 : 115) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาศาสตร์ พบว่านิสิตประสบปัญหาขาดทักษะ การสอน การออกข้อสอบ การตั้งคำถาม การนำเทคนิคการสอนใหม่ ๆ มาใช้ และการวัดผล อารมณ์ เทียนพิทักษ์ (2528 : ๑) ทำการวิจัยพบว่า ทวีประกอบที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ การสอนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามการรับรู้ของนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3 ทวีประกอบคือ การดำเนินการสอน บุคลิกภาพของนิสิตและการประเมินผลการสอน

เมื่อนิสิตประสบปัญหาค้นการการสอนและไม่สามารถจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ หรือแก้ไขได้แต่ไม่ดีเท่าที่ควร จำทำให้นิสิตเกิดความคับข้องใจอันอาจจะนำไปสู่การมีทัศนคติต่อวิชาชีพครู ลดลงได้

2.3 โรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และการที่นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูขึ้นอยู่กับ

1. ทัศนคติของผู้บริหาร และอาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. การสื่อสารและการประสานงานที่ดีระหว่างคณะครุศาสตร์และโรงเรียน จะนำไปสู่ความเข้าใจ การเห็นคุณค่าและความสำคัญอันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือที่ดี
3. นักเรียนที่สนใจและตั้งใจเรียน

ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีนิสิตบางคนเกิดปัญหากับทางโรงเรียนทั้งตัวอย่าง (ครุศาสตร์, หน่วยประสบการณ์วิชาชีพ, 2527 : 1-9)

1. โรงเรียนไม่ได้รับข้อมูล เกี่ยวกับนิสิตจากหน่วยประสบการณ์วิชาชีพอย่างครบถ้วน
2. การประสานงานระหว่างอาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียนและนิสิตไม่ดีพอ
3. อาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียนไม่มีประสบการณ์ในการรับนิสิต
4. อาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียนตั้งความคาดหวังในตัวนิสิตสูง

5. อาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียนไม่ยอมรับเทคนิค วิธีสอนและความคิดแบบใหม่ ๆ

6. นิสิตต้องสอนแทนมากเกินไป

การที่นิสิตบางคนมีปัญหาเกิดขึ้นกับทางโรงเรียนทำให้นิสิตเกิดความไม่สบายใจ และถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาได้ อาจทำให้นิสิตไม่อยากจะสอนหนังสือ ขาดความมั่นใจ และอาจทำให้นักศึกษาคณะวิชาชีพทรุดลงได้

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูดีกว่านิสิตชั้นปีที่ 1 และนิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูไม่แตกต่างกันนั้นนำไปสู่ข้อเสนอแนะดังนี้

1. คณะครูศาสตร์ ควรจัดให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนของนิสิตให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเฉพาะหมวดวิชาครูที่ให้นิสิตมีบุคลิกภาพและทัศนคติเหมาะสมกับการเป็นครู

2. ในการสรรหาอาจารย์ในเทศน์นั้น อาจารย์ในเทศน์ควรมีคุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. การเตรียมนิสิตที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรเตรียมด้าน การเตรียมการสอน บุคลิกภาพของนิสิต การดำเนินการสอนและการประเมินผลการสอน

4. คณะครูศาสตร์ ควรทำความเข้าใจกับทางโรงเรียนที่ส่งนิสิตออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้ผู้บริหารคณะครูอาจารย์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

5. ควรให้ข้อเสนอแนะแก่ทางโรงเรียนในการคัดเลือกอาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียน และควรมีการฝึกอบรมอาจารย์ในเทศน์ฝ่ายโรงเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาชีพครู ของนิสิตโดยการติดตามศึกษาเป็นระยะโดยเริ่มก่อนเข้าศึกษา จมชั้นปีที่ 1 จมชั้นปีที่ 2 จมชั้นปีที่ 3 และจมชั้นปีที่ 4 โดยมีการศึกษาระยะยาว

2. ควรจะมีการวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตที่อยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ กัน เช่น ในวิทยาลัยครูทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด และศึกษาวามีสมาเหตุใดที่ทำให้มีทัศนคติต่อวิชาชีพแตกต่างกัน

